

KAPITOLA 9: STOLOVANIE V KOMUNITNÝCH ZÁHRADÁCH:
NOVÁ VÝZVA ALTERNATÍVNEJ SPOTREBY
PETRA HENCELOVÁ, KRISTÍNA BILKOVÁ A FRANTIŠEK KRIŽAN

Kde nakupujeme, čo nakupujeme a prečo nakupujeme...

Trendom v spotrebe je rozmach vzniku rôznych foriem alternatívnych potravinových sietí a rozvoj mestského poľnohospodárstva v zmysle alternatívnych zdrojov potravín, ktorých produkcia preniká z individuálnej úrovne na komunitnú až spoločenskú úroveň (Lockie 2009). V ostatných dekádach si štúdium alternatívnych potravinových sietí vo všeobecnosti získalo značný záujem ako zo strany spotrebiteľov, tak i zo strany vedcov mnohých vedných disciplín. Prejavy globalizácie sú zreteľné vo všetkých sférach spoločnosti, na čo nadväzuje aj súčasný výskum konzumnej spoločnosti, ktorý zaznamenal zvýšený záujem v prípade odborníkov z mnohých vedných disciplín. Nie všetci spotrebiteľia akceptujú trendy mainstreamovej spotreby bez hľadania alternatív. Za takéto alternatívy možno považovať napr. alternatívne potravinové siete (Goodman et al. 2012). Rozsah výskumnej pôsobnosti alternatívnych potravinových sietí sa rozvíja v niekoľkých tematických oblastiach (Spilková et al. 2017). V členení alternatívnych potravinových sietí možno diskutovať o kategórii, v ktorej sú producenti zároveň aj spotrebiteľia. Do tejto schémy patria aj komunitné záhrady, ktoré sú predmetom tohto výskumu.

V geografii sa rozširuje záujem o výskum problémov mesta a mestského potravinového prostredia, ako aj výskum spotreby. Problematika komunitných záhrad zaznamenala zvýšený záujem v geografických štúdiách. Motívom všeobecnej priazni výskumu verejného priestoru sa stáva možnosť, ak nevyužitý, zanedbaný priestor má väčšiu príležitosť stať sa cieľovým miestom v prospech ekologických a urbanistických možností využitia daného urbánneho priestoru (Hencelová 2018). Mestá sa neustále rozširujú a tým sa zvyšuje povedomie o otázkach výroby potravín a sociálneho zdravia. Motivácia jednotlivcov zapojiť sa do mestských poľnohospodárskych aktivít je rôznorodá. Medzi najčastejšie patria environmentálne problémy, prínosy pre ľudské zdravie, sociálne programy, potravinová bezpečnosť a ekonomické dôvody.

Cieľom tejto kapitoly je zhodnotiť tému komunitné záhrady v zmysle zodpovedania uvedených výskumných otázok:

O1: Kde sa nachádzajú komunitné záhrady na území mesta Bratislava? Ide o identifikáciu komunitných záhrad z priestorového aspektu ich lokalizácie.

O2: Aká je motivácia členov komunitných záhrad? Ide o zhodnotenie sociálneho aspektu komunitných záhrad.

9.1 KOMUNITNÉ ZÁHRADY AKO ALTERNATÍVA

Vďaka komplexnej povahe a charakteru alternatívnych potravinových sietí (ďalej APS) možno k ich štúdiu pristupovať z geografického, sociologického, antropologického, etnografického (Alkon 2008) a ekonomického aspektu. Spôsob života obyvateľov je čoraz viac ovplyvňovaný a určovaný spotrebiteľským trhom a možno diskutovať o konzumnom životnom štýle (Chorvát 2015). Podľa Tregear